

A NÉP BARÁTJA

(24. Röpiv.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

Elmondom röviden az országgyűlésnek a július 21-diki császári leiratra tett, alsó és felsőház által egyhangulag elfogadott választé feliratát.

„Az országgyűlés első feliratának célja volt, az alkotmány teljes visszaállításának s a nemzet törvényes kívánatainak szükséges kelleit tiszteletteljesen kifejezni. Szólottunk a nemzet nevében azon fejedelemhez ki a törvényes trónörökösödés nyomán Magyarországnak törvényesen koronázott királya kíván lenni s mivel láttuk, hogy már az előleges lépéseknél is nagyrészt mellőztetik a törvénynek rendelete: elmondánk

hogy a trón örökösödés jogát és a koronázást minő feltételekhez köti azon állami alap szerződés, mely Magyarország trónját az uralkodóháznak általadta. — Nem mi szabtuk ezen feltételeket, nem most először kívánatuk azok teljesítése. Ő Felsége elődei ugyancsak e feltételek mellett lettek Magyarország koronázott királyai s ő Felségét is a magyar trón ugyanazon államszerződés alapján illeti, mely e feltételeket meghatározza. Nem kértünk mi engedményeket, nem hoztunk javaslatba újabb törvényeket jogaink biztosítására, csupán azt kívántuk, hogy a sanctio pragmatica (mely minket ő Felségéhez, ő Felségét mi hozzánk köti) egész terjedelmében megtartassék, — ősi alkotmányunk, országgyűlés által alkotott, királyaink által szentesített törvényeink visszaálltassanak. — A leirat megtagadta jogos kívánatainkat. Már pedig a sanctio pragmatica, melyet a magyar nemzet a magyar királylyal 1723-dik évben a trónörökösödés fölött önként és szabad akaratból kötött: valóságos állami alapszerződés, mely szorosan viszonyos kötelezettségeket foglal magában; amit midőn egy részről az uralkodóház nőágára is átruházza a trónöröklés jogát; másrésztől határozottan kiköti: hogy a király Magyarországnak másképp ne ural-

kodjék s ne kormányozzon, mint magának az országnak eddig alkotott, vagy jövődében országgyűlésileg alkotandó saját törvényei szerint; más tartományok kormányzati módját Magyarországra be ne hozhassa; uralkodásának kezdetekor magát mindig törvényesen megkoronáztassa; koronázása előtt ünnepélyes királyi hitlevelet adjon ki s abban az országot biztosítsa, hogy annak területi épségét, jogait, szabadságát s törvényeit sértetlenül fen fogja tartani s mindezeket királyi esküvel is szentesitse; végre ha ő Felségének I. Leopold császár és királynak minden maradéka nő-ágban is kihalna, visszaálljon ismét az országra azon ősi törvényes jog, miszerint királyát szabadon választthassa; e szerint Magyarország és az örökös tartományok között semmi más kapcsolat nem létezik, mint az uralkodóháznak ugyanazonossága s az egyedül erre alapított feloszthatlan s elváthatlan birtoklás.

Magyarországban az 1741-dik évi 4-dik és 1790-dik évi 3-dik törvényczikk szerint csak a törvényesen koronázott király gyakorolhatja a legfőbb királyi jogokat.

Magyarországban 1790-dik évi 3-iktörvényczikk szerint a trónörökös, — kik az öröklésnek reánézve megtörtént megnyílásától fogva Magyarország örökös királyának nevez a törvény, tartozik a trón megüresedésének napjától számítandó hat hónap alatt magát törvényesen megkoronáztatni s ezen időközben is csak az ország alkotmányával egyezőleg kormányozhat.

Magyarország az 1790-dik évi 10-dik törvényczikk szerint szabad ország s kormányzatának egész törvényes alakzatára nézve független, semmi más országnak vagy népnek lekötve nincs; hanem önállással és saját alkotmánynyl bir, melyszerint törvényesea koronázott királya által saját törvényei szerint kormányozandó s igazgatandó.

Magyarországban az 1790-dik évi 12-dik törvényczikk szerint is a törvényalkotási, magyarázási s eltörlési jog a törvényesen koronázott fejedelmet és törvényesen egybegyűlt országgyűlést együtt- s közösen illeti s ezen jog országgyűlésen kívül nem gyako-

rolható. A végrehajtó hatalmat pedig ő Felsége csak a törvények értelmében gyakorolhatja.

Magyarországban az 1715-dik évi 8-dik és az 1827-dik évi 4-dik törvényczikkek szerint, a közadónak és bármi egyéb segélyezéseknek és a katonaujonczoknak megajánlása s meghatározása egész terjedelmében az országgyűlést illeti s attól soha semmi szín alatt, még szükség esetében sem vonathatik el. Országgyűlésen kívül sem adót kivetni vagy felemelni sem katonaujonczokat állítani nem szabad.

De ő Felsége midőn egy részről a sanctio pragmaticában megállapított örökösödési jogánál fogva törvényes megkoronáztatását kívánja, más részről az örökösödési jognak s törvényes koronázásnak ugyanazon practica sanctioban kikötött feltételeit mellőzi; az abszolút hatalommal felfüggesztett magyar alkotmányt, melynek sértetlen fentartás a practica sanctio egyik feltétele, nem teljes épségében, hanem csak némely részeire nézve akarja visszaállítani s azt kívánja, hogy a nemzet mondjon le alkotmányos jogainak leglényesebb részéről.

Ő Felsége a fejedelmi teljhatalommal kiadott október 20-diki császári diplomát és febr. 26-diki patenst a nemzetnek előleges beleegyezése nélkül önhatálommal tette Magyarországra is kiterjeszti s alaptörvényeknek nevezve azokat, tőlünk is azt kívánja, hogy országgyűlési tanácskozásainkat s határozatainkat mindenben azokhoz alkalmazzuk.

Ő Felsége Magyarországot is azon birodalmi tanácsnak hatalma alá rendeli, melyet fejedelmi teljhatalommal Magyarország tudta s hazzájárulása nélkül felállított. — Az adó és katonauállítás meghatározásának s általában a legfontosabb közügyek feletti törvényhozásnak jogát, melyet Magyarország mindig saját országgyűlésén gyakorlott, azon birodalmi tanácsra ruházta át s nem kérdezve, nem várva a nemzet beleegyezését, egyenesen s határozottan oda utasítja az országgyűlést, hogy a birodalmi tanácshoz haladék nélkül válaszszon és küldjön a patensben meghatározott számú képviselőket.

Ezen legmagasabb rendelkezésekben teljesen mellőztetik a sanctio pragmaticának azon feltétele, miszerint Magyarországot a fejedelem csak az országnak eddig alkotott s ezután országgyűlésileg alkotandó törvényei szerint kormányozhatja — s nem vétetik tekintetbe a törvény azon rendelete, hogy „Magyarország szabad ország s kormányzatának egész törvényes alakzata nézve független, semmi más országnak vagy népnek lekötve nincs, hanem önállással és saját alkotmányával bir. — Felséged ezen legmagasb rendeletek által ősi alkotmányunkat lényegében átalakítja, új törvényhozási rendszert, új alaptörvényeket tukmált s ekkép az összes törvényhozó hatalmat, mely a fejedelmet és nemzetet együtt s közösen illeti, egyedül maga gyakorolja.

Ő Felsége határozottan kijelenti, hogy szentesi-

tett törvényeinknek egy részét el nem ismeri, jövőre sem fogja elismerni s azoknak elismerésére magát személyesen kötelezettnek se tartja — s kijelenti azt is, hogy mindaddig, míg ezen törvényeket a császári diploma rendeletéhez képest ujabbán át nem vizsgáljuk, nem módosítjuk s azoknak egy részét el nem töröljük, a koronázsi hitlevél sem leendő országgyűlési tanácskozás alá vehető.

Ő Felsége az országgyűlésnek törvényszabta kiegészítését, mely nélkül törvények alkotásába s a királyi hitlevél feletti értekezletekbe jogosan nem bocsátkozhatunk, azon feltételhez kötötte, hogy a ki nem egészített országgyűlés előbb a császári diplomának és patensnek rendeleteit teljesítse s ez által az ország alkotmányát lényegében alakítsa át, a már szentesített 1848-diki törvényeket azon diplomának és patensnek elveihez alkalmazza, módosítsa s illetőleg törölje el, fontos közügyek felett újabb törvényeket készítsen s tegye mindezt a meg nem hívottak távollétében, s azok törvényes jogainak sérelmével.

Ő Felsége kormánya jelenleg sem az alkotmány-nal egyezőleg kormányoz, a beligazgatásnak alkotmányos organumai abszolút hatalommal korlátoztatnak eljárásukban s azok mellett egyszersmind az abszolút hatalom alkotmányellenes tisztviselői működnek; az ország gyűlésének minden befolyása nélkül megállapított direct és indirect sulyos adók követeltetnek s fegyveres erővel hajtataknak be; az ország legfőbb kormányszata pedig sem alakjában, sem eljárásában nem törvényszerű.

A politikai vádak folytán elítélt, száműzött, vagy elzárt honfitársainkra nézve, újra ismételjük az első fölíratbelieket.

Mi tehát, mint a nemzetnek képviselői, a legmélyebb tisztelettel, de egyszersmind azon őszinteséggel, melylyel Felségednek, a hazának és önmagunknak tartozunk, kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy mi a sanctio pragmatikához s annak minden feltételéhez kivétel nélkül szorosan ragaszkodunk, semmit a mi azzal bármi részben ellenkezik, alkotmányosnak nem tekintetünk s el nem fogadhatunk.

Szorosan ragaszkodunk az ország alkotmányos önállásához s ennél fogva az örökös tartományok irányában sem ismerünk el semmi más szorosabb kapcsolatot, mint a mi a sanctio pragmaticában van megállapítva.

El nem fogadhatjuk a múlt évi október 20-kán kiadott császári oklevél s folyó évi február 26-kán kiadott patensnek Magyarországra nézve is szándékolt kiterjesztését s azoknak tartalmát sem tanácskozásainkban alapul nem vehetjük, sem Magyarországra kötelezőknek el nem ismerhetjük.

Ünnepélyesen tiltakozunk az ellen is, hogy a birodalmi tanácsnak Magyarország felett bármi részben törvényhozási vagy rendelkezési hatalma lehessen s kijelentjük: hogy mi abba képviselőket küldeni nem fogunk s minden oly választásokat, mik az országgyűlé-

lésén kívül e czélra netalán történhetnének, valamint az ily választásoknak elfogadását is alkotmányunk megsértésének nyilvánítván, el nem ismerjük, hogy az ekkép választottak Magyarországot bármi tekintetben képviselhessék.

Miután Magyarország felett s annak jogairól a törvényes királynak s nemzetnek alkotmányszerűleg egyezett akaratán kívül senki jogosan nem rendelkezhetik: ezennel kinyilatkoztatjuk, hogy a birodalmi tanácsnak Magyarországra s a kapcsolt részekre vonatkozó rendeleteit alkotmányelleneseknek s érvényteleneknek kell tekintenünk, semmi terhet, semmi kötelezettséget, mit a birodalmi tanács megállapít, semmi kölcsönt, melynek fölvételét elhatározza, az állam vagyonának semmi eladását, mihez beleegyezést kimondja. Magyarországra nézve alkotmányszerűnek s ennél fogva kötelezőnek el nem ismerünk s kénytelen leszünk azt minden időben úgy tekinteni, mint az ország beleegyezése nélkül jogtalanul történtet.

Kijelentjük, hogy a nemzetnek azon alkotmányos jogát, miszerint saját adója s katonasága felett mindig saját országgyűlésén rendelkezett, továbbra is sértetlenül akarjuk fentartani s annak a birodalmi tanácsra leendő átruházásába soha bele nem egyezünk.

Szorosan ragaszkodunk az ország azon alkotmányos jogához, miszerint a törvényhozó hatalom mind új törvények alkotására, mind a már szentesített törvényeknek magyarázására, módosítására vagy eltörlésére nézve a fejedelmet s a törvényesen egybegyűlt országgyűlést illeti. Nem tekinthetjük tehát alkotmányosnak a törvényhozó hatalom egyoldalú gyakorlását, semmi tukmáltat el nem fogadhatunk s el nem ismerhetjük azt, hogy a már szentesített törvények bármi részben egyoldalú hatalommal felfüggesztethessenek, módosíthatassanak vagy eltörlőthetessenek. Ennél fogva ragaszkodunk az 1848-diki törvényekhez is egész terjedelmükben s azokat mint alkotmányszerűleg hozott s királyi megerősítéssel ünnepélyesen szentesített törvényeket teljesen jogérvényűeknek tartjuk.

Kijelentjük, hogy az országgyűlésnek törvényszabta teljes kiegészítése előtt sem törvények alkotásába, sem a királyi hitlevél feletti értekezletbe nem bocsátkozhatunk.

Kijelentjük végre, hogy az ország jelenlegi kormányzatát, különösen a nem alkotmányos tisztviselőknek önkényi hatalmu eljárását törvényelleneseknek s a hazai törvények sulya alá esőknek, a törvény ellen kivetett s behozott direct s indirect adókat s azoknak fegyveres erővel behajtását alkotmányellenesnek vagyunk kénytelenek tekinteni.

Fájdalommal látjuk, hogy Felséged a legmagasabb királyi leirat által minden kölcsönös értekezletet lehetlenné tett s azoknak fonalát végkép megszakasztotta. A legmagasabb királyi leirat nem áll a magyar alkotmány alapján; hanem az önkényi hatalommal kiadott s alkotmányunk lényegével ellenkező császári diplomát

és pátenst fötörvényül tüzte ki; minket pedig a hon iránti kötelesség és képviselői állásunk s önmeggyőződésünk szorosan a magyar alkotmányhoz kötnek, mi csak annak alapján tanácskozhatunk. E két egymástól eltérő, sőt egymással ellenkező irány ohajtott egyesülésre nem vezethet. Nekünk az irányt legszentebb kötelességünk tüzte ki s azt elhagynunk nem szabad. — Mély sajnálattal mondjuk ki tehát, hogy a legmagasabb királyi leirat folytán kénytelenek vagyunk mi is az országgyűlési értekezletnek fonalát megszakasztottnak tekinteni.

Lehet, hogy nehéz idők következnek ismét hazánkra; de a megszegett polgári kötelesség árán azokat megváltanunk nem szabad. Az ország alkotmányos szabadsága nem oly sajátunk, melyről szabadon rendelkezhetnénk; hitünkre bízta a nemzet annak hű megőrzését s mi felelősek vagyunk a haza s ön lelkiismeretünk előtt. Ha tünni kell, tünni fog a nemzet, hogy megmentse az utókornak azon alkotmányos szabadságot, melyet őseitől öröklött. — Tünni fog csüggedés nélkül, mint ősei türttek és szenvedtek, hogy megvédhessék az ország jogait; mert a mit erő és hatalom elvesz, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják; de miről a nemzet, félve a szenvedésektől, önmaga lemondott, annak visszaszerzése mindig nehéz s mindig kétséges. Tünni fog a nemzet, reményelve a szebb jövőndőt s bizva ügyének igazságában.

Kik egyébiránt mély tisztelettel vannak
Császári Királyi Főlségnek

legalázatosabb szolgálai:

*Magyarországnak országgyűlésileg
egybegyűlt képviselői.*

Külföldi szemle.

* Ugy látszik az olasz ügy hovatovább kifejlődéséhez közeleg. A porosz udvarban is mindinkább pártolni kezdik az olasz királyságot, sőt a frankfurti porosz követnek utasítás is adatott, hogy minden oly javaslatnak mely az olasz kormány ellen lenne intézve, kereken ellene mondjon. A porosz királynak Napoleon császárral leendő találkozását októberre emlegetik.

* Az ujságok nagyon pengetik, hogy a török zultán komolyan fel akar lépni Montenegro, Szerbia és a Dunafejedelemség ellen, melyek nagyon nyugtalankodnak. Beszélik hogy Párisból szitják a tüzet. Az egész hadjárat, mint mondják nem igen tetszik a bécsieknek, mert attól tartanak, hogy e háboru sokkal nagyobb mértékben halmazik el, mintsem Ausztria érdeke hozná magával. „Tudja Pál, mit kaszál! azt tartja Napoleon.”

* Lengyelország fővárosában Varsóban minduntalan van dolga a policzájnak, mert a lengyelek sehogy sem lévén elnyomott helyzetükkel megelégedve, örökösen türelmetlenkednek s emiatt bekísérések gyakran történnek. Pedig hiába! mert igaz marad az a példabeszéd: „akinek a foga fáj: rajta tartja a nyelvét!” A hős lengyel nép, míg hazája régi állapotjába visszahelyezve nincs: nem lesz nyugodt.

* Garibaldi a napokban Türr altábornagyot, Medici tábornokot s a déli hadsereg több tisztjét egy kis tanácskozássra hívta magához Caprerába. Hős Türr tábornagy közelebb az olaszkirály által a szavojai katonai rend lovagjává nevezetett ki, mely kitüntetésben nem minden ember fia szokott részesülni.

A Magyar nemzet 1849-dik évi vértanuinak életrajza.

X. Knezich Károly

Tábornok, született Belike Gajovácson 1808-ban a 34-dik gyalog ezrednél százados volt s ugyan e rangban lépett a honvédek közé.

Mint honvéd, vitézsége és elhatározott bátorsága, — ügyessége mint honfi, nemes jó indulattal felruházott szíve, — mint ember, mivel tudományossága által tűnt fel.

Ugyanis a nagysarlói győzelem után, Komáromnak ostrom zár aluli felszabadítására következett a sor. 1849-dik évi április 25-kén saját kérése folytán is, az előcsapatnak szuronycsatában vezetése reá bízott. Szuronyseggel rohammal be is vette — az ellenfél által foglalva tartott — Komárom sánczeit. Ez alkalommal nevezetesen Knezich személyes bátorságának s ügyességének tulajdonítható volt e nevezetes győzelem, melynek jutalmául tábornokká nevezetett.

Junius 6-kán a zsigrádi és peredi csatákban, de általában véve több nevezetes ütközetben vett részt, mindenütt seregével együtt hősileg viselvén magát.

És ime, a kit ezer szurony és kardél nem fogott, nem talált, akit a golyózápor elkerült, nem ért: arra Világosnál sötét éj várakozott! Aradon októberhó 6-kán felakasztatott.

Mint bajnokot, mint férfit

Igy illet a halál, (?)

Nem gaz, nem örv, egy honfi az, (!)

Legújabb hírek.

* Császár ö Felsége augusztus 14-kén délután 2 órakor fogadta gróf Apponyi György és Ghiczy Kálmán urakat s a felirat átvételekor e választ adá nekik: „Magyarországom országgyűlésileg egybegyűlt főrendei és képviselőinek e feliratára válaszat éretl megfontolás után nem sokára kiadandom.”

* Erdélyben Polyána nevű falu határán e hó 2-kán három román férfi 2 finánczot annyira helyben talált hagyni fűtykösével, hogy az egyik rögtön elbucsuzott ez árnyékvilágtól s a másiknak is a szájában marad bizonynyal a czirógatások ize halála napjáig s állítólag szaglását is elvesztette (sok dohánytartó ember öröme) mióta a somfanyéllel érdekeltetett a háta. Hja! azt mondja a közpéldabeszéd: „ne menj a kuthoz, nem esel be; ne mászszál a fára, nem potylyansz le!”

* Szegedi tudósítás szerint a derék polgárok az ott eltemetett magyar honvédtábornok Répásy halálának évnapját megünnepelni és siremlékét midőn közelebb felszentelni akarták volna a helytartótanács ezellen tiltakozott. Szépen vagyunk!

* Nagyvárad zsidóközönsége két pártra szakadt. Egyik német nyelven áldja istenét, míg a másik az okosabb párt, február 2-dika óta mindazon részét az egyházi szolgálatnak, mely eddig német nyelven folyt megmagyarosította.

* Biztos tudomás szerint b. Vay volt főkanzellárt pár nap előtt táviratilag Bécsbe hívták, tanácskozássra. Bizonyosan a hazaügyében teendő javaslat végett.

* Szentmihályi tudósítás szerint, a hirhedett adóhajcsár Faller Károly, kinek fejére pár hó óta, minden más inkább szállott mint áldás, közelebb Szentmihályon s Büdön úté fel sátorát s 15 katona őltalma alatt harácsolja a népet.

Távirati tudósítás Bécsből.

Bécs augusztus 14. A kihallgatás előtt Apponyi, Majláth és Ghiczy hosszason érkezték Forgáchcsal. Az adandó es. válasz elkészítésével Rohonczy van megbízva.

Ára 6 kr. o. é.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.